

18.veebruaril

74.

ENSV Riikliku Ajaloemuuseumi Direktorile

Joh.Lauristini nim.Tallinna

16.Keskkoeli

A V A L D U S

Palun võimaldada Joh.Lauristini nim.Tallinna 16.Kesk-
koeli organiseeritaval ajaloo ja ühiskonnajärgpetuse eri-
klassil ENSV Riiklikus Ajaloemuuseumis läbi viia praktili-
si tunde.

Eriklass alustab tööd 1974.a. 1.septembrist, esimese
praktika toimub 1975.a. juunikuu alguses 5 päeva vabatundes.

*Arus
Sella
Eda Riikliku ajaloo-
muuseumi direktor*

Suomen
Tallinna 16.Keskkoeli direktor

/H.Vekk/

Joh.Lauristini nim. Tallinna 16. Keskkoolis avatava ajaloo ja ühiskonnaõpetuse eriklassi üldiseloostus.

Ajaloo ja ühiskonnaõpetuse eriklass alustab tööd Tallinna 16.Keskkoolis 1974.a. 1. septembril. Ankeetküsitluse põhjal ja klassi-välises töös on selgunud, et ajaloo vastu tunnevad meie kooli õpilased suurt huvi. Küsitletud õpilaste hulgast rohkem kui 40% märkisid, et kõige huvitavam õppeaine on ajalugu.

Eriklassi avamise eesmärk on erinevate ainete programmides üksikasjalikumalt välja toodud. Rõhutada tahan veel põhilisi eesmärke:

- õpetada õpilasi marksismi-leninismi positsioonilt õigesti hindama meile tuntud ajaloolisi fakte mõukogude inimeste elust, mis peegeldavad sotsialismi eeliseid ja näitavad kommunismiehitamise tulemusi meie maal;

- varem väljakujunenud huvide täielik väljakujundamine süven-datud õpetamise teel;

- eriti suurt tähtsust kasvatustöös omab klassivõitluse ja internatsionaalse solidaarsuse tundmaõppimine, eriti töölisklassi revolutsioonilise võitluse tundmaõppimine, kuna sel teel saavad õpi-lased õige ettekujutuse proletariaadi maailmaajaloolisest ülesandest ühiskonna revolutsioonilisel ümberkujundamisel ning hakkavad paremini mõistma ajaloo protsessi ja selle arengu seaduspärasusi;

- kasvatada õpilastes kommunistlikku veendumust;

- õpetada sügavamalt tundma tähtsamaid ning peamisi ajaloolisi sündmusi ja neid võrdlevalt ja analüüsivalt käsitama;

- kindlustada õpilasi iseseisva töö meetoditega;

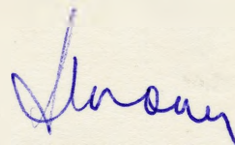
- muuta sisukamaks ja mitmekülsemaks ajaloolane klassiväline töö.

Ajaloo ja ühiskonnaõpetuse eriklassis õpetatavate ainete plaa-nis on märgitud, mitme nädalatunniga üht või teist kursust õpetatakse.

Ajaloo ja ühiskonnaõpetuse eriklassi õpetajaks on Mall Tammai, kes on juba 6 aastat olnud Tallinna 16. Keskkoolis ajaloo ja ühis-konnaõpetuse õpetaja. Ta on hea pedagoog, laia silmaringiga ja kindla ühiskondlik-poliitilise hoiakuga õpetaja, kelle mõju õpilaste kom-munistlike veendumuste kujundamisel on suur.

ENSV TA Ajaloo Instituudiga on sõlmitud vastastikuse koostöö kokkulepe. Väga paljusid programmi osi käsitavad nimetatud instituudi teaduslikud töötajad. Instituut aga on huvitatud meie kooli õpilas-test praktika ajal, kasutades neid arheoloogilistel väljakaevamistel.

Koolil on viimase paari õppeaasta jooksul sisustatud ajaloo ja ühiskonnaõpetuse kabinet, mida 1974/75. õ/a. uuendame mööbli osas ja täiendame sisustust pidevalt võimaluse piires.

Joh. Lauristini nim. Tallinna 16. Keskkooli
direktor.

EESTI NSV TEADUSTE AKADEEMIA

AJALOO INSTITUUT

200101 Tallinn, Estonia pst. 7

Tel. 406-42

АКАДЕМИЯ НАУК ЭСТОНСКОЙ ССР

ИНСТИТУТ ИСТОРИИ

200101 Таллин, Бульвар Эстония 7

Тел. 406-42

6. augustil

4

197.....

621

№

ENSV Haridusministeerium

ENSV TA Ajaloo Instituut on nous defluuekorras abistama Tallinna 16. Keskkooli uniskonnapeetuse ja ajaloo eriklassi vastava programmi läbiviimisel.

ENSV TA Ajaloo Instituudi
teadusala asedirektor

E. Jansen

E. JANSEN

NSV Liidu ja Eesti NSV ajalugu
eriklassile IX-XI kl.

SELETUSKIRI

NSV Liidu ja Eesti NSV ajaloo süvendava kursuse kohaselt vaadeldakse keskkooli IX-XI klassides 402 tunni ulatuses NSVL ja ENSV ajaloo küsimusi alates vanimast ajast kuni XIX saj. lõpuni. Peamist tähelepanu pööratakse majanduse arengu ja töötava rahva klassivõitluse küsimustele. Kesksel kohal nimetatud kursuses seatakse V.I.Lemini revolutsioonilise liikumise periodiseeringu käsitlemine.

Süvendatud kursuse ülesanded.

- varemomandatud teadmiste üldistamine ja süvendamine, et paremini mõista ajaloolisi seaduspärasusi,
- luua süvendatud õpetamise protsessis paremad seosed teiste ainetega, nagu ühiskonnaõpetusega, kirjandusega jn.
- anda õpilastele võimalus mõista ajalugu tervikuna süvendakult
- Õpetada õpilasi marksismi-leninismi positsioonilt õigesti hindama neile tuntud fakte nõukogude inimeste elus, mis peegeldavad sotsialismi eeliseid ja näitavad kommunismi ehitamise tulemusi meie maal.

Põhiliseks õppetöö vormiks on ajalootund. Süvendatud õpetamise meetoditeks:

- kooliloeng,
- vestlused,
- seminarid,
- kohtumised ajaloolistest sündmustest osavõtutega ja teadlastega, kes nende probleemidega tegelevad,
- iseseisev töö õpetaja juhendamisel marksismi-leninismi klassikute teostega, NLKP kongresside materjalidega, allikmaterjalidega,...
- referaatide koostamine vastavalt väljatöötatud teemaatikale,
- ekskursioonid:

teaduslikesse asutustesse,

muuseumidesse,

revolutsiooniliste sündmustega seotud paikadesse,

Lahingu kuulsuse radadele,

Tallinna ajalooa tutvumiseks jne.

Õpilaste teadmisi hinnatakse nii suuliste vastuste kui ka kirjalike tööde eest.

Kursuse mõningane kordamine toimub X klassis, mil õpilased valmistavad ette referaate ajaloolistel teemadel teadmiste levitamise metoodika kursuse raames.

Kursuse näitlikustamiseks kasutatakse lisaks eelpool nimetatule

- ilukirjandust
- kinofilme
- kaarte, skeeme
- tehnilisi vahendeid
- igasuguseid näitlikke vahendeid
- didaktilist jaotusmaterjali
- väljapanekuid muuseumides
- ekskursioonodel nähtu jne.

MATERJALI JAOTUS NSV LIIDU JA ENSV AJALOO KURSUSE
SÜVENDATUD ÕPETAMISEKS

Märkus: Aluseks on võetud üleliiduline programm: "

IX KLASS

122 tundi

UUSAJA TEINE PERIOOD.

72 tundi

-Sissejuhatas	1 tund
-Prantsuse-Preisi sõda ja Pariisi konventsioon	8 tundi
-Saksamaa XIX saj.lõpul-XX saj.alguses	7
-Inglismaa XIX saj.lõpul-XX saj.alguses	4
-Prantsusmaa XIX saj.lõpul-XX saj.alguses	4
-Lõuna- ja lääneslaavlased XIX saj.lõpul- ja XX saj.alguses	2
-USA XIX saj.lõpul ja XX saj alguses	6
-Ladina-Ameerika XIX saj.lõpul ja XX saj.al.	2
-Jaapan XIX saj.lõpul ja XX saj.alguses	2
-Eesti XIX saj.lõpul ja XX saj.alguses	2
-Aasia ärkamine	4
-Aafrika rahvad XIX saj.lõpul ja XX saj algul	2
-Rahvusvaheline töölisiikumine ja II internatsionaal	5
-Rahvusvahelised suhted XIX saj.lõpul ja XX saj algul	1
-Imperialism kui kapitalismi kõrgeim ja viimane staadium	7
-Esimene maailmasõda a. 1914-1918.	8
-Kultuur XIX saj.lõpul	4
-Ühiskonna arenemise põhilised tulemused uusaja teisel perioodil	2

NSV LIIDU AJALUGU

40 tundi

IMPERIALISM - KAPITALISMI KÕRGEIM JA VIIMANE
STAADIUM. PROLETAARNE ETAPP VABASTUSLIIKUMISES JA
ÜLEMAAILMSE REVOLUTSIOONI LISE LIIKUMISE KESKUSE
KANDUMINE VENEMAALE.

42 tundi

- Venemaa astumine imperialismiperioodi. Venemaa-
leninismi kodumaa 11 tundi
- 1905-1907.a. revolutsioon Venemaal-imperialismi-
ajastu I rahvarevolutsioon. 1905-1907. kodanlik-
demokraatlik revolutsioon Eestis 16
- Venemaa kahe kodanliku demokraatliku revolutsioo-
ni vahelisel perioodil (1907.a. veebr.-1917.a.
Reaktsiooni ja uue rev. liikumise tõusu aastad
Eestis. Bolševistlik ajaleht "Kiir". Eesti Esimese
Maailmasõja aastail. 15
- Kodanlik-demokraatlik Veebruarirevolutsioon.
Veebruarirevolutsioon ja kaksikvõimu kujunemine
Eestis 4

AASTA AKTUAALSEID PROBLEEME.

4 tundi

X KLASS

123 tundi

NSV LIIDU AJALUGU

SUURE SOTSIALISTLIKU OKTOOBRIREVOLUTSIOONI VÖIT JA
SOTSIALISMI ÜLESEHITAMINE NSV LIIDUS.

- Venemaa üleminekuperioodil kodanlikult revolutsioonilt
sotsialistlikule revolutsioonile 11 tundi
- Sotsialistliku revolutsiooni võit ja
proletariaadi diktatuuri kehtestamine Vene-
maal. Kapitalismilt sotsialismile ülemineku
algus. Suure Sotsialistliku Oktoobrirevo-
lutsiooni ettevalmistamine ja läbiviimine
Eestis. (1917.a. aprill-1918.a. veebr.) 23
- Nõukogudemaa välismaise sõjalise intervent-
siooni ja kodusõja perioodil (1918-1920).
Välismaise sõjalise interventsiooni ja kodu-
sõja ajajärk Eestis (1918-1920.) 12

-Nõukogude Liit sotsialismi mahaadusliku alusmüüri rajamise aastail. Sotsialismi üleshitamine NSV Liidus (1921-1937). Eesti kodaaliku diktatuuri perioodil 37 tundi

UUSIM AEG

KAPITALISTLIK MAAILM KAHE MAAILMASÕJA VAHELISEL PERIOODIL. 25 tundi

Kordamine 5
Aasta aktuaalseid probleeme 10

XI KLASS

152 tundi

NSV LIIDU AJALUGU.

NSV LIIT SOTSIALISTLIKU ÜHISKONNA EDASIARENEMISE TEEL. SOTSIALISMI TÄIELIK JA LÕPLIK VÕIT NSV LIIDUS (1938-1958)

47 tundi

-Sotsialistliku ühiskonna kindlustamine (1938- juuni 1941. a.) Nõukogude võimu taaskeshtestamine Eestis 1940. a.

Sotsialistliku üleschitustöö esimesed sammud. 9

-Nõukogude Liidu Suur Isamaasõda (1941-1945). Eesti rahvas Nõukogude Liidu Suures Isamaasõjas 25

-NSV Liidu rahvamajanduse sõjajärgne taastamine. Sotsialismi täielik ja lõplik võit NSV Liidus (1945-1958) 10

- NSV Liit kommunistliku ühiskonna ehitamise perioodil. ENSV kommunismi üleschitamise perioodil. 15

Eksamiceelne kordamine 25

UUSIM AEG.

TEINE MAAILMASÕDA 8 tundi

Sotsialismi maailmasüsteemi tekkimine ja arenemine. Imperialismi koloniaalsüsteemi lagunemine. Kapitalismi üldkriisi süvenemine.

Rahvaste võitlus rahu eest. 62

Kordamine 5

Aasta aktuaalseid probleeme 5

Ühiskonnaõpetuse programm
XI klass.

I Dialektilise materialismi põhiküsimused. Dialektika seaduste ja kategooriate üksikasjalik õppimine. (8 tundi)

II Ajalooline materialism . (10 tundi)

- klassid ja klassivõitlus
- isiksuse ja rahvamasside osa ajaloos
- rahvussuhete ja proletaarse internatsionalismi küsimused.

III Sotsialismi poliitökonoomia. (12 tundi)

- kaasaegse teaduslik tehniline revolutsioon, selle sotsiaalse olemus ja peamised etapid. Teaduslik-tehnilise revolutsiooni saavutuste orgaaniline seostamine sotsialistliku majandussüsteemi eelistega. Teaduse ja tootmise seostamise uued vormid;
- sotsialistliku majanduse juhtimise aktuaalseid probleeme. Majandusreform ja sotsialistliku majanduse juhtimise peamised suunad IX viisaastakul;
- majanduslikud huvid, nende süsteem ja omadused. Erinevus kapitalismi majanduslikest huvidest. Huvide plaanipärane kasutamine ja harmooniline arendamine sotsialismi tingimustes.

IV Teadusliku kommunismi teooria. (5 tundi)

Sotsialistliku ühiskonna tekkimise ja arenemise peamised etapid. Arenev sotsialistlik ühiskond, selle olemus ja iseloomulikud jooned.

Teadmiste levitamise metoodika kursuse
 p r o g r a m m
 Joh.Lauristini nim.Tallinna 16.Kesklinna
 ajaloo eriklassile

S e l e t u s k i r i

Käesoleva kursuse eesmärgiks on tutvustada ajaloo eriklassi õpilasi suulise propaganda ja kõnõeskuse teoreetiliste alustega ja anda mõningaid praktilisi oskusi esinemiseks populaarteaduslike lühiettekannetega. Kursuse 32 õppetunnist on umbes 2/3 ette nähtud teoreetilisteks õppusteks, 1/3 aga praktilisteks harjutusteks. Praktiliste harjutustega jätkatakse ka pärast kursuse lõppemist, selle arvestusega, et iga ajaloo eriklassi õpilane saaks esineda 2-3 korda, kusjuures õpetajad kuulaksid ja analüüsiksid nende esinemist.

Kursus algab lühikese sissejuhatusega, milles iseloomustatakse suulise propaganda osa tänapäeval ja antakse põgus ülevaade kõnõkunsti arengust aegade jooksul. Edasi vaadeldakse 6 tunni jooksul suulise propaganda põhilisi vorme, kusjuures lähemalt käsitlemist leiab populaarteaduslik loeng ja selle koostamise metoodika. Edasi käsitletakse 6 tunni ulatuses kõneleja esinemis- ja kõnekultuuri ja auditeoriumi psühholoogiat. Omandatud teadmiste viimiseks praktikasse koostavad õpilased enda valitud teemal populaarteadusliku ettekande teksti ja laiendatud plaani, milledest osa arutatakse klassis kollektiivselt läbi. Praktilise õppuse korras tutvutakse F.R.Kreutzwaldi nim.raamatukoguga.

18 tunni jooksul õpitakse suulise ettekande näitlikustamist. Siin on teooria tihedalt seotud praktiliste harjutustega, mille käigus õpitakse tundma lihtsamaid tehnilisi näitlikustamistavahendeid.

Kursus lõpeb lühikese ülevaatega teadmiste levitamise organisatoorsetest vormidest, mille käigus külastatakse ühingu "Teadus" kohalikku osakonda.

T e a d m i s t e l e v i t a m i s e m e t o o d i k a p r o g r a m m

Joh.Lauristini nim.Tallinna 16.Keskikooli ajaloo ja ühis-
konnaõpetuse eriklassile.

IX klass 35 tundi

Iseseisva töö allikmaterjalid. 11 (5) tundi

Allikate mõiste.Kirjastus-ja kaubandusorganisatsioonid.
Ajalehtede ja ajakirjade toimetused.Raamatukauplused.Antikvari-
aadid.Süsteem"Raamat posti teel".Ajakirjanduslevi.Väljaannete
liigitus.Ühekordsed,seeriaviisilised ja perioodilised välja-
anded.Kirjanduse eriliigid:tehniline,kujutatav kunst jn.Sõnastikud,
entsüklopeediad,teatmeteosed,algoritmid ja programmid.Trükis
avaldatakse materjalid,nende levitamise keskused.

Kirjanduse otsimine.Raamatukogude liigid.Raamatukogu kata-
loogide kasutamine.Entsüklopeediad bibliograafiliste andmete
allikana.Tähtsamad bibliograafilised allikad.Venekeelne jooksev
bibliograafia.Raamatukogu kasutamine.Õpilaste töö vormid ja ees-
märgid.Suhtumisest iseseisvasse tööasse.Töö põhireeglid.

Praktilised tööd: allikmaterjalide otsimine etteantud teemale.

Teadmiste levitamise ratsionaalsed meetodid. 6 tundi

Teadmiste omandamine kui konkreetse informatsiooni vaja-
duse tekkimine ja rahuldamine.Õppimise teel omandamise spet-
siifika.Eelnevalt olemasoleva informatsiooni osatähtsus omada-
mise protsessis.

Loengumaterjali omandamise spetsiifika.Loengute kuulamine
ja konspekteerimine.Raadio ja TV õppesaadete omandamise eripära.

Teadmiste iseseisev omandamine.Lugemise ratsionaalsed meeto-
did.Tutvumine materjalidega.Kordav lugemine.Lugemise liigid:
sõnasõnalt,fragmendiline,kiirlugemine.Teadusliku kirjanduse luge-
mise meetodid.Õppekirjanduse lugemine.

Ühiskondlik-poliitilise,kunstialaste jt.kirjandusliikide
lugemise iseärasused.Võõrkeelse kirjanduse lugemine.

Aine kogumine ja süstematiseerimine. 3 tundi

Aine kogumiselahutistele lehtedele (kaartidele).Kogutud materjali süstematiseerimine.Praktiline töö.

Töö kavandamine. 2 tundi

Kavandi mõiste.Kava täiendamisest ja muutmisest.Ajajaotus. Aine käsitlemise järjestusest.

Töö kirjanduslik vormistamine. 10 tundi

Mustandi kirjutamise tehnikast.Tsiteerimis- ja viitamistehnikast.Joonealused märkused.Töö struktuur.Struktuuri kujundamine. Sisukord.Peatükk ja selle alajaotused.Joonised,tabelid,lisad. Kirjanduse loetelud.Registrid.Puhtand.Üldisi juhendeid.Viitamise vajadusest.Tsitaat ja refereering.Viitamise viise.Joonealune viide.

Ajakirjanduses avaldatud artiklid.Arhiivmaterjalid. Entsüklopeediad.

Kasutatud kirjanduse nimestik.Viitamine töö lõppu paigutatud kirjanduse nimestikule.

Kirjutise keelest ja stiilist. 3 tundi

Stiil ja stiili liigid.Hea stiili reeglid.Mõned sagedamini esinevad stiilivead.

Kasutatavat kirjandust:

- 1.Umo Liivaku "Kust king keelt pigistab?" Tallinn 1970
- 2.Umo Mereste "Üliõpilastööde koostamise metoodikast" TRÜ,Tartu 1962.

Teadmiste levitamise metoodika kursuse programm
 Joh.Lauristini nim.Tallinna 16.Keskkooli ajaloo
 eriklassile 10.klassis - 32 tundi

1.Sissejuhatus (2 tundi) Kursuse eesmärk ja ülesehitus.

Informatsiooni koguse pidev suurenemine-tänapärva üks teravamaid probleeme.Teadmiste levitamise vahendid tänapäeval ja suulise propaganda osa selles.osas. Praktiline vajadus osata avalikult esineda.

Põhijooni kõnekunsti ajalooest.Antiikaja kuulsad kõnemehed.Kõnekunst kodanlike revolutsioonide perioodil.V.I.Lenin kõnemeheena.Kaasaja tuntumatest kõnemeestest.

2.Suulise propaganda põhivormid (6 tundi) Suulise propaganda põhivormid:loeng,ettekanne,pidulik kõne,agiteeriv kõne,sõnavõtt,kommentaar,vestlus,nende vormide erijooned.

Loengu eriliigid: akadeemiline loeng,koolliloeng,populaarteaduslik loeng.Populaarteadusliku loengu koostamine.Loengu struktuur,selle võimalikud variandid.Laiendatud konkreetne plaan,selle koostamine ja esinemine plaani alusel.

Loengu koostamise metoodilised põhireeglid:lihtsalt ja tuntuult keerulisemale tundmatule.Põhilise esiletõstmise loengu lõppjärelõelduse tegemine.Loengu loogilisus.

Loenguks vajaliku materjali kogumine ja liigestamine.Materjali kogumise mitmesugused vormid.Vajadus olla hästi kursis teaduse uuemate saavutustega loengu teema osas.

Ettekanne,pidulik ja agiteeriv kõne,sõnavõtt ja kommentaar.Nende vormide kasutamisest ja esitamise erijoonetest.

Vestlus kui suulise propaganda dialoogne vorm.Belteadmiste olemasolu kuulajaskonna-vestluse õnnestumise üsningimusi.Vestluse telg ja lõppjärelõeldus.Vestluse kombineerimisest suulise propaganda teiste vormidega.

Praktiline õppus.

3. Kõneleja esinemis- ja kõnekultuurist (6 tundi). Põhilised nõuded suulisele ettekandele. Kõne alustamine ja lõpetamine. Kontakti saavutamisest auditeoriumiga, selle tähtsusest kõne õnnestumisele. Lektori välimus, rüht, kehtid, miimika.

Lektori kõnekultuur. Õigekeelse kõne vajalikkusest. Vöörsonade kasutamisest. Parasiitsõnad, tsitaadid, ortopeepika.

Lektori kõnet elustavaid keelelisi vahendeid. Näited, võrdlused, vanasõnad, sünonüümid, gradatsioon, kordused kõnes.

Retoorilised küsimused. Otsene kõne. Ootamatud järeldused. Huumor ja iroonia kõnes. Vastamine küsimustele ja vahelehtuetele.

Auditeoriumi psühholoogiast ja selle mõjutamise teedest. Kuulajate huvi paelumine. Loengu küberneetiline mudel.

4. Populaarteadusliku ettekande teksti ja laiendatud plaani koostamine ning valikuline läbiarutamine klassis (2 tundi),

5. Suuliste ettekannete näitlikustamisest (8 tundi). Näitlikustamise psühholoogilised alused. Näitlikkuse liigid.

Käsimaterjal. Käsimaterjali valmistamine ja kasutamine suulise ettekande ajal.

Kaardi ja tabelite kasutamisest. Põhilised nõuded kaardi ja tabelite kasutamisele.

Tahvel ja kriit populaarteadusliku ettekande näitlikustamise vahenditena. Tahvlijoonis, tahvliskeem, nende põhiliigid. Pealkirjad, nimed ja arvud tahvilil.

Näidete toomine ilukirjandusest, perioodikast. Seostest kaasaja ja kodukohaga.

Tehnilised näitlikustamise vahendid, nende liigitus auditiivseteks, visuaalseteks ja audio-visuaalseteks. Nende kasutamise metoodika.

6. Teadmiste levitamise organisatsioonid (2 tundi).

Ühingu "Teadus" osa teadmiste levitamisel. Ühingu struktuur ja selle kohaliku osakonna tegevusest.

Töötajate hulgas tehtav loenguline töö kultuuri-
asutustes. Tutvumine vastava tööga.

7. Praktilised harjutused kõnekunsti alal (6 tundi). Vilunud
lekteri loengu ühiskuulamine ja analüüs. Kaasõpilaste suuliste
ettekannete kuulamine ja analüüs. Esinemised teistes klassides
klassijuhatajatandides lühikeste ettekannetega. Ülekoollilise
ürituse ettevalmistamine ja läbiviimine.

Praktilised harjutused jätkuvad ka pärast teoreetilise kur-
suse lõppu sellise arvestusega, et iga eriklassi õpilane
esineks vähemalt 2-3 korda avalikkuse ees, kusjuures õpetajad
kuulavad tema esinemist ja annavad sellele hinnangu, korri-
geerides selles esinevaid puudujääke.

Tallinn, veebruar 1974. a.

Kultuuriajaloo
 Joh.Lauristini nim. Tallinna 16.Keskkoollisjaloo ja
 ühiskonnaõpetuse eriklassile.

S e l e t u s k i r i .

Kultuuriajalugu õpetatakse eriklassides IX kl. II poolaastal, X ja XI kl. I poolaastal kaks tundi nädalas, kokku 140 tunni ulatuses.

Kultuuriajaloo kursuse eesmärgiks on avardada õpilaste kultuurialast silmaringi nii teaduse,hariduse kui kunsti valdkonnas; tutvustada neid inimeskonna kultuuri kõige silmapaistvamate saavutustega;kujundada õpilaste esteetilist maitset ja äratada huvi iseseisvaks enesetäiendamiseks kultuuri valdkonnas.

Suurt rõhku kultuuriajaloo tundmaõppimisel pannakse orjandusliku ja feodaalse formatsiooni kultuurile,kuna need perioodid koolikursuses on käsitlel 5. ja 6. klassis ning õpilaste teadmised sel alal on vähesed. Kultuuriajaloo kursuse teine osa annab õpilastele ülevaate kultuuri arengust uusajal ja lõpetatakse kaasaegse sotsialistliku kultuuriga. Suhteliselt väike arv tunde sotsialismiajastu kultuurile on seletatav asjaoluga,et X klassi ajalookursuses tutvuvad õpilased kultuurirevolutsiooniga NSV Liidus,mistõttu paralleelismi vältimiseks oli siin võimalik teha mõningaid kärpeid.

Vastava õpiku puudumise tõttu on põhiliseks õppemeetodiks kooliloeng,mida õpilased konspekteerivad.

Õpetaja ettekanne on näitlikustatud käsitletava perioodi kultuuri näidistega. Ette on nähtud näituste külastamised,

kohtumised kunstnikega ja kunstiajaloolastega ning ekskursioonid TRÜ klassikalise muinasteaduse muuseumi, Leningradi Ermitaži ja Vene kunsti muuseumi.

Sissejuhatus - 1 tund

Kursuse ülesehitus ja ülesanded. Kultuuri mõiste. Materiaalsete hüviste teetmine kui kultuuri alus. Teadus ja kunst kui inimliku tunnetuse kaks erinevat külge. Rahvas- kultuuri looja.

NLEP programm Kultuuri arendamisest ja töötajate esteetilisest kasvatuses.

1. teema -Esiajaloo kultuur - 3 tundi

Töö osa inimese tekkimises. Esiajaloo kultuuri sõltuvus ühiskondliku elu tingimustest. Kultuuri aeglane areng. Esiaja kultuuri arengu põhiastjad. Materiaalse kultuuri tähtsamad saavutused. Esimesed teadusalased teadmised. Religiooni teke.

Kujutava kunsti ja muusika tekkimine. Esiaja kunsti tähtsamad mälestusmärgid: Altamira ja Tassili. Teatrikunsti alged. Esiaja kultuuri ajalooline keht.

2. teema -Orjandusliku kerra kultuur - 14 tundi

Orjandusliku kerra erijooned ja selle perioodi kultuuri sõltuvus ühiskonna sotsiaalsest elust. Orjandusliku kerra progressiivsus võrreldes ürgkõigukondliku kerraga.

Orjandusliku kerra kultuuri erijooned. Eri rahvaste kultuuride vastastikune seos- maailmakultuuri kujunemise alus. Orjandusliku kerra kultuuri arengu põhiastjad. Kreeka kultuur-orjandusliku kerra kultuuri kõrgeim aste.

Teadusalased teadmised Egiptuses ja Vana-Idamaadel. Kirja ja numbrite teke. Piktograafia ja hieroglüüfkiri, selle tähtsus kaasajale. Matemaatika alged. Kalender.

Orjandusliku kerra tehnika tähtsamad saavutused. Püramiidide ehitamine. Keerukate mehhanismide kasutuselevõtmine põlde niisutamiseks. Sõjatehnika areng. Metallurgia.

Teadusalaste teadmiste süstematiseerimise algus. Filosoofia teke. Materialism ja idealism.

Teaduste edasine arenemine Kreekas. Aristoteles, Püthagoras, Archimedes. Ajaloo isa Herodotes.

-4-

Kasvatus Spartas ja Ateenas, Kreeka keel.

Kehakultuur antiikajal. Olümpiamängud. Olümpiamängude idee taaselustamine kaasajal. Nõukegude sportlaste saavutused olümpiamängudel.

Legendid ja müüdid kui antiikaja inimese maailmatunnetuse peegeldus. Antiikaja kirjanduse arenemise põhijooni.

Teater antiikajal. Teater ühiskondliku arvamus väljendajana. Kreeka teater. Antiikauterite teosed kaasaja teatris.

Kujutav kunst Egiptuses. Freskomaalid. Egiptuse kunsti erijooned. Egiptuse templid (Abu - Simbel).

Idamaade kujutav kunst ja arhitektuur. India templid. Suur Hiina müür. Idamaade kunsti erijooned. Budismi mõju kujutavale kunstile.

Teaduse ja tehnika arengust Idamaadel.

Kujutav kunst Kreekas. Kreeka akulptuur-tähtis etapp maailmakultuuri arengus. Myron, Pheidias, Polykleitos jt. Kreeka kujurid. Joonia, dooria ja korintose stiilid. Kreeka templid. Ateena Akropolis.

Rooma maailmariik. Kujutav kunst Roomas. Ehituskunsti areng. Pompei seinamaalid. Rooma Forum, Panteon, termid, viaduktid. Rooma sõjaväe organisatsioon. Roomlaste elu-elust. Tsirkusemängud ja gladiatorid. Ladina keelest.

Antiikaja kultuuri ajaleeline koost. Marksismi-leninismi klassikud antiikkultuurist.

Ekskursioon TRÜ klassikalise muinasteaduse muuseumi.

3. teema- Feodaalse formatsiooni kultuur- 76 tundi

Feodaalkorra erijooned. Selle perioodi kultuuri sõltuvus ühiskonna sotsiaalsest elust ning teetmisviisist. Feodaalse kultuuri erijooned.

Antiikkultuuri saavutuste unustamine keskajal. Kiriku reaktsiooniline osa kultuuri valdkonnas. Feodaalse kultuuri arengu põhietapid. Renessansi perioodi kultuur- feodaalse kultuuri kõrgperiood.

Teetmise ja teetmistehnika areng feodaalkorra ajal.

Põlluharimise edusammud. Käsitöö spetsialiseerumine. Keerukate mehhanismide (kellad, tuuleveskid) ilmumine. Manufaktuurse teetmise oelduste kujunemine.

Ehituskunsti ja sõjatehnika areng kaasajal. Keskaegse tehnika suurimad saavutused: raamatutrükkimine, paber ja püssirohi.

Keskaegsed keelid. Hariduse leviku piiratus. Teaduse areng keskajal. Ülikeelide tekkimine ja areng. Õppetöö kesk-aegses ülikeelis. Islami keelid ja ülikeelid.

Keskaegse inimese maailmapilt. Kopernikuse helio tsentri-line süsteem. Galilei ja Brune kosmogeonilised vaated. Suured maadeavastused.

Feodaalperioodi kunsti iseolemustus. Kunsti klassiisolem.

Keskaja arhitektuur. Romaani ja gooti stiilid, nende silmapaistvad mälestusmärgid. Keskaegne ehituskunst Eestis. Humanism. Kujutatav kunst renessansi perioodil. Silmapaistvamad kunstnikud ja nende teosed: Leonarde da Vinci, Raffael, Michelangelo, Tizian, Dürer. Renessansiajastu arhitektuur ja selle mälestusmärgid.

Vene kunst feodaalperioodil. Kivi - puitarhitektuuri näidis. Silmapaistvamad ehitusmälestused feodaalperioodist. Maalikunst, Andrei Rubljov.

Keskaegne muusika ja teater. Commedia del Arte. Lope de Vega, Shakespearei teater - tähtis etapp kultuuri arengus.

Keskaegse kultuuri ajaleoline tähtsus ja koht maailma kultuuriajaloes.

Ekskursioon - tutvumine keskaegse kunsti ja arhitektuuri mälestistega ekskursioonide käigus Tartus ja Tallinnas õppeaasta vältel.

4. teema - Teaduse ja hariduse areng uusaja I perioodil

18 tundi

Kapitalistliku tootmisviisi erijooned. Manufaktuurtootmise areng. Aurumasina leiutamine. Masinate kasutuselevõtmine. Tööstuslik revolutsioon ja selle majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised tagajärjed.

Kapitalismiajastu suurimad tehnilised saavutused: aurumasin, veduri, aurulaeva, martšmahjude ja telegraafi leiutamine ja kasutuselevõtmine.

Suured edusammud teaduse, tehnika ja kunsti arengus. Teetlike jõudude kiire areng. Teaduse ja tehnika tihe seos.

Kapitalismiajastu kultuuri erijooned. Kultuurisaavutuste ja hariduse laialdane levik.

Klassivõitluse mõju kultuuri arengule. Hariduse andmise klassipiiratus. K. Marx ja F. Engels teadlastena. Dialektiline ja ajaloeline materialism - tööliisklassi maailmavaade ja kapitalismiajastu kultuuri kõrgeim saavutus. Kapitalismi-ajastu kultuuri arenemise põhietapid. Kahe kultuuri elamasolu rahvuslikus kultuuris.

Teadusliku mõtte areng. Religiooni kummutamine teaduse poolt. Ajaloelise meetodi ilmumine loodusteadustes, evolutsiooniteooria levik. Darwini evolutsiooniteooria.

Mehhaanika ja energeetika areng. Lebatševski geomeetria, Kanti kosmogeoniline hüpotees. Mendelejevi elementide perioodilisuse süsteem.

Vene teaduse areng XVIII saj. 2. poolel ja XIX saj. 1. poolel. Ülikeelide osa teaduste arengus. Saadevastused.

Hariduse ja pedagoogilise mõtte arengu põhijooned uusaja 1. perioodil. Koolliselud. Pestalozzi, Rousseau ja Oweni pedagoogiline tegevus. Koolliselud Venemaal ja Eestis. Piregevi ja Ušinski pedagoogiline tegevus.

Kordamisteks ja ekskursioonideks - 6 tundi,

Kultuur imperialismiperioodil (24 tundi)

A. Tehnika ja teaduse arenemine imperialismiperioodil (18 tundi)

Imperialismiajastu kultuuri erijooned. Imperialismiajastu kultuuri vastueluline iseloom. Tehnika arengu aeglustumine võrreldes objektiivsete võimalustega. Sõjatehnika areng. maailmasõdade ajal. Kedaaliku teaduse ja kultuuri kriis. Proletaarse kultuuri tekkimine. Leninism kui proletaarse kultuuri kõrgeim saavutus.

Materiaalse tootmise arenemine imperialismiajastul. Elektrienergia kasutuselevõtmine. Elektrimasinad. T. A. Edison.

Sisepõlemismootori massiline kasutuselevõtmine ja sellega seotud tehnilised uuendused (autod, traktorid, kombainid). Diiselmootor. Põhjalikud muudatused transpordis imperialismiperioodil.

Lennunduse areng. Ohust kergemad lennuaparaadid. Dirijaablid. Esimesed lennukid. Helikopterid. Reaktiivlennukite ilmumine. Lennunduse perspektiivid.

Sidetehnika arenemine. Raadio ja televisioon. Imperialistlikust raadiopropagandast. Sidetehnika perspektiivid.

Keemia võidukäik. Sünteetilised materjalid. Uute teadusharude ilmumine. Üleminek massilisele veeltootmisele ja automaatmasinatele - uus etapp materiaalse tootmise arengus. Teaduse areng imperialismiperioodil. Teadmiste hulga pidev suurenemine. Vastuolu teadmiste hulga kasvu ja nende omandamise piiratud aja vahel. Uute teadusharude teke. "Piiri-teaduste" ilmumine. Küberneetika.

Imperialismiajastu silmapaistvamaid teadlasi: Röntgen, Curie, Setšenev, Pavlov, Popen ja Tsielkevski. Albert Einstein ja tema avastuse ajalooline tähtsus. Meditsiini edusammud.

Aatomienergia avastamine ja kasutuselevõtmine. R. Oppenheimer. Kaks suunda aatomienergia kasutamiseks. Võitlus tuumarelvade keelustamise eest. Aatomienergia kasutamise tulevikuperspektiiv.

Kordamine ja kontrolltöö - 2 tundi.

Kunsti areng uusajal (16 tundi)

Uusaja kunsti erijooned. Majanduslike ja poliitiliste vastuelude kajastamine uusaja kunstis. Oma ajastu sisu täpsemini avavate uute vormide otsimine. Uusaja kunsti arengu pehietapid: valgustuslaeg, klassitsism, romantism ja realism; nende veelude iseloomustus. Kunsti internatsionaalsete sidemetega tugevnemine.

Arhitektuuri arenemine uusajal. Klassitsism ja barokk arhitektuuris. Vene arhitektuuri silmapaistvamaid näiteid.

Maalikuunsti areng uusajal. Klassitsism ja romantism Lääne-Euroopa maalikuunstis. Hispaania koolkond (Velazques ja Goya). Realismi ilmumine maalikuunsti (Gourbet, Daumiere). Impressionalism maalikuunstis.

Vene maalikuunsti XIX saj. , selle tähtsamad veelud. (Erulow, Venetsianov, Fedotov). Sotsiaalne suund kunstnike-perevõimikute loomingu (Repin, Surikov, Aivazovski, Vereštšagin).

Muusika arengu pehijooni uusajal. Baahi loomingu.

Programmiline muusika. Mozarti loomingu + XVIII saj. muusika suurim saavutus. Beethoveni loomingu. Realismi ilmumine muusikas (Biset, Verdi, Puccini).

Vene muusika areng XIX saj. Glinka ja Dargomõžski. "Võimsa rühma" heliloojad. P. Tšaikovski loomingu - XIX saj. vene muusika kõrgpunkt.

Teater uusajal. Teatri arengu tähtsamad etapid uusajal. Realismi kindlustamine teatris.

Kordamine ja kontrollitöö - 2 tundi.

B. Kunst imperialismiperioodil (6 tundi)

Kedaanliku kunsti kriis imperialismiperioodil. Uute vormide otsingud kunstis. Formalism kui kedaanliku kunsti mandumise tunnus. Pop-kunst. Kedaanluse püüded kasutada kunsti oma tagurlike ideede kindlustamiseks.

Kujutav kunst imperialismiperioodil. Impressionalistide loominguilised otsingud ja silmapaistvamad esindajad: E. Manet, A. Renoir, V. Serov, Vrubel. Järeliimpressionism ja kubism (Van Gogh, Picasso). Realistliku kunsti esindajad- R. Kent. Arhitektuuri areng. Silmapaistvamad arhitektid- Courbusier, Mies van der Rohe, Alvaro Siza. Arhitektuur tänapäeval.

Muusika imperialismiperioodil. Uute muusikaliste vormide ja väljendusvahendite otsimine. Impressionism muusikas (Ravel, Debussy, Scriabin). Modernism (Gershwin). džässmuusika- neegrite protesti väljendusvahend. Realistlik muusika ja selle tähtsamad esindajad - Stravinski, Rahmaninov, Sibelius. Teatri arengust Stanislavski ja Nemirovitš-Dantšenko. Kedaanliku teatri otsingud. Kedaanline ja kontrollitav - 2 tundi.

PÕHIJOO NI KINOKUNSTI ARENGUST (16 tundi)

Kinematograafia leiutamine. Tehnilised eeldused kine tekkimiseks. Kine eelkäijad. Vendade Lumiere'de kinematograaf. Esimesed filmid.

Kinekunsti põhimõisted. Kine kui sünteetiline ja kollektiivne kunst. Kinekunsti psühholoogilistest alustest. Filmi loomise- ga seotud isikud: stsenaarist, režissöör, operaator, näitlejad, kunstnik, helilooja, tehnilised töötajad. Kaader, plaan, rakurs, montaaž.

Tummfilm enne I maailmasõda. Tummfilmi arenemine Prantsusmaal Georges Méliés, Max Linder. Tummfilm USA-s. D. Griffithi filmid. Filmi muutumine ennette kunstiks.

Ch. Chaplini loomingulisest teest. Chaplini noorus ja esimesed filmid. "Vaikese inimese" saatuse kujutamine Chaplini loomingus. Chaplini tuntumatest filmidest: "Vaikemees", "Suurlinna tuled", "Meedsad ajad", "Diktator". Chaplini looming pärast II maailmasõda.

Nõukegude kinokunst 1920-1930. aastail. V. I. Lenin filmikunsti tähtsusest. Nõukegude kinokunsti tekkimine. Dziga Vertov ja Lev Kulešov. Nõukegude tummfilmi šitseng. Vsevolod Pudovkin. Nõukegude helifilmid 1930. aastatel.

A. Dovženko looming.

Sergei Eisensteini loomingust. Eisensteini kinoteoreetilised seisukohad ja nende kujunemine. "Seemnuslaev Petjorkin", "Oktoober", "Aleksander Nevski", "Ivan Grozni". Eisensteini esia maailma kinokunsti ajaloos.

Kapitalistlike riikide kine kahe maailmasõja vahelisel perioodil. Hollyweedi kinoproduktsoon. Tummfilm Saksamaal 1920. aastatel. Kine rakendamine fašistliku propaganda teenistusse. Helifilmi teke ja võidukäik.

Itaalia neorealism. Itaalia kine sõjajärgsel perioodil. Neorealismi teke ja selle sotsiaalsed põhjused. Vittorio de Sica, Fellini, Visconti.

Poola kine sõjajärgsel perioodil. Poola filmikunsti sotsiaalsed tagamaad. A. Wajda ja tema "Tuhk ja teemant". Zb. Cybulski näitlejalooming.

USA kine tänapäeval. Hollyweedi kinoteedangu kriis. Kammertsfilmid. Westernid. Sültumatud režissörid. Stanley Krameri filmid.

Nõukegude kinokunst sõjajärgsel perioodil. Isikukultuse pidurdav mõju kinokunsti arengule. M. Kalatozovi "Kured lendavad".

Grigori Tšuhrai "Ballaad sõdurist" ja "Selge taevast". M. Remmi "Ühe aasta 9 päeva" ja "Tavaline fašism", Sergei Bondartšuki "Sõda ja rahu". Nõukegude filmikunst tänapäeval.

Lisaks teoreetilistele õppustele tuleksid vastavalt võimalustele läbivaatamisele järgmised filmid:

"Võlukiir" - filmikunsti tekkest ja arengust.

"Sergei Eisenstein" -dokumentaalfilm kuulsast režissörist.

"Ballad sõdurist", katkendid "Tavalisest fašismist" + mõne
 kuu aja linale tulnud kunstilise filmi kollektiivne analüüs.

K u l t u u r i a r e n g s e t s i a l i s m i a j a s t u l (22 tundi)

Sotsialistliku kultuuri erijooned. Kultuurirevolutsiooni-
 sotsialistliku revolutsiooni lehitamatu koostisesse. Sotsialist-
 lik kultuur, milles puuduvad antagunistlikud klassivastuolud.
 Kultuuri heegne areng sotsialismi ajal. Sisult sotsialistliku
 ja vormilt rahvusliku kultuuri areng. Mineviku kultuuri-
 saavutuste edasiarendamine sotsialistlikus kultuuris.

Sotsialistliku ajastu hariduselu. Kooli ja hariduse areng
 1920-ndail aastail. Kirjanduskamatusse likvideerimine. Üldise
 7-klassilise hariduse elluviimine. Uleminek üldisele kesk-
 haridusele. Kõrgem haridus NSV Liidus ja Eesti NSV-s.

Teaduse areng sotsialismiajastal. Teaduse eesmärkide printsi-
 piaalne erinevus sotsialistlikus ühiskonnas teaduse eesmärkidest
 kapitalistlikus ühiskonnas. Teadus rahu ja kogu inimkonna
 progressi teenistuses. Teaduse internatsionaalsete sidemete
 tugevdamine. (Ühendatud Tuumauurimise Instituut Dubnas), koos-
 töös kosmose uurimise alal). Nõukogude teaduse saavutused
 kosmose uurimise vallas. Sotsialistliku teaduse nimekamad
 esindajad: Landau, Nelmsgerov, Kuhtšatov, Kevaljev).

Tegelikkuse optimistlik peegeldamine nõukogude kujutavas
 kunstis (Grekevi, Plastovi, Mühhina, Manizeri loomingus). Uue
 inimese kujutamine Gerassimovi, Joganeni ja Kukurõnikside
 loomingus. Nõukogude Eesti kujutav kunst ja selle silmapaistvad
 esindajad.

Muusika aremine sotsialismi ajal. Sotsialistliku realismi
 kujunemine muusikas (Prekofjev, Sostakovitš, Glier, Rata aturjan).
 Nõukogude Eesti muusikast (laulupeod, keerilooming, silmapaistvamad
 heliloojad).

Kokkuvõtte kursusest, kordamine ja kontrolltöö- 3 tundi.

+

Ekskursioonid kunstimuseumidesse, teatrikülastused vastavalt
 konkreetsetele tingimustele. (Ühe klassikalise ja ühe kaasaegse
 operi ühiskülastus) . 14 tundi

Kasutatav kirjandus.

1. N. J. Eidelman, Otsin esivanemad, Tallinn, Valgus 1971
2. P. Engels, T88 osa ahvi kujunemisel inimeseks, Tallinn, ERK, 1958.
3. M. O. Kosven, Esiaja kultuuriloo põhijooni. Tln, ERK, 1961
4. H. Lhote, Tassili freskode otsinguil. Tallinn, "Eesti Raamat", 1966
5. Vana-Kreeka ajalugu. Tln, "Eesti Raamat", 1965
6. I. Tronski, Antiikkirjanduse ajalugu. Tartu, "Teaduslik kirjandus" 1949
7. V. Struve, Vana-Idamaade ajalugu. Tartu "Teaduslik kirjandus" 1949
8. A. V. Maškin, Vana-Rooma ajalugu. Tln, ERK, 1962
9. A. K. Dživolega, Michelangelo. Tallinn, ERK, 1962
10. J. Jürisson, Vanast muusikast. Muusika tekkimisest ja arengust kuni renessansiajastuni. Tln, ERK, 1961
11. W. Abalkin, Stanislavski loomingulisest meetodist. Tln, 1952
12. K. Stanislavski, Minu elu kunstis Tln, "Ilukirjandus ja Kunst" 1948
13. V. M. Korsunskaja, Charles Darwin. Tallinn, ERK, 1959
14. B. I. Stepanov, Suure senduse ajalugu. Tallinn, ERK, 1951 (Mend. süst.)
15. V. Danilovski, Vene tehnikas. Tallinn, ERK, 1962
16. S. Lilley, Inimesed, masinad ja ajalugu. Tallinn, "Valgus", 1973
17. J. D. Bernal, Teadus ühiskonna ajaloos, Tallinn, ERK, 1962
18. N. A. Konstantinov jt. Pedagoogika ajalugu. Tallinn, ERK, 1962
19. K. D. Ušinski, Valitud pedagoogilised teosed, Tallinn, ERK, 1958
20. H. Roos, Jean Jacques Rousseau. Tartu, "Eesti Kirjanduse Seltsi" kirjastus, 1930
21. I. Asimov, Vaade kõrgelt. Tallinn, "Valgus", 1970.
22. I. J. Depman, Jutustusi matemaatikast. Tallinn, ERK, 1956
23. J. Genss, Vene realistlik maalikool, "Peredvižnikud". Tallinn, 1949
24. V. Uspenski, Mihhail Ivanovitš Glinka. Tln, ERK, 1953
25. A. A. Alšvans, Beethoven. Tln, ERK, 1957
26. A. Kuznetsov, Vassili Surikov. Tallinn, 1948
27. A. Lebedev, Ilja Repin. Tallinn, 1948 "Ilukirjandus ja Kunst"
28. H. Perruchet, Cezanne. Tallinn, "Kunst", 1971
29. J. Jürisson, Viimane klassikaline koolkond. Tallinn, "Eesti Raamat", 1967
30. J. S. Berljand, Mozart. Tln, ERK, 1956
31. J. Jürisson, Palestrinast Bachini. Muusikaajaloolisi etunde. Tallinn, "Eesti Raamat", 1966
32. A. A. Solovtsev, Frederyk Chopin. Tallinn, ERK, 1965
33. P. I. Tšaikovski, Ooperist. Valitud katkendeid kirjandest ja artiklist. Tallinn, ERK, 1965
34. I. P. Kunin, Tšaikovski. Tln, ERK, 1963
35. G. N. Hubov, Johann Sebastian Bach. Tln, ERK, 1957
36. V. D. Konev, Schubert, Tln, ERK, 1957
37. G. Golovin, A. S. Popov. Tartu, 1948
38. T. Tomson, Lugusid keemiast ja keemikuist. Tallinn, "Valgus" 1966
39. Ü. Kassik ja A. Oja, Küberneetika põhisuundadest. Tallinn, ERK 1963
40. N. Wiener, Küberneetika ehk juhtimine ja side loomas ja masinas. Tallinn, ERK, 1961
41. E. Curie, Minu ema Marie Curie. Tartu-Tallinn, 1940
42. D. S. Damin, Kummalise maailma paratamatus. Tallinn "Valgus", 1966
43. M. S. Arlazonov, Tšiolkovski. Tallinn, "Eesti Raamat", 1968
44. A. Einšteini ja L. Infeldi, Füüsika evolutsioon. Ideede arendamine algmõistetest kuni relatiivsusteooriani ja kvantide teooriani. Tallinn, ERK, 1962
45. I. P. Pavlov, Valitud teosed. Tallinn, ERK, 1955
46. S. Levas, Jean Sibelius. Tallinn, "Eesti Raamat", 1971

- 2 -

47. M. Iljin ja I. Segal, Aleksander Porfirjevitš Borodina. Tln, ERK, 1956
48. B. M. Jarostovski, Igor Stravinski. Tln, "Eesti Raamat" 1973
49. S. V. Komarov, Kuidas valmib kinofilm. Tallinn, ERK, 1962
50. V. I. Lenin, Kirjandusest ja kunstist. Tallinn, ERK, 1964
51. O. ja J. Kangilaski, Kunstiliigid. Tallinn, ERK, 1966
Kunsti kukeabits. Tallinn, "Kunst", 1967
52. V. O. Kožimov, Kunstiliigid. Tallinn, ERK, 1962
53. V. Vaga, Eesti kunst. Kunstide ajalugu Eestis keskajast meie päevini. Tartu-Tallinn, "Loodus", 1940
54. V. Vaga, Üldine kunstiajalugu. Tartu, "Loodus", 1937-1938
55. Eesti arhitektuuri ajalugu. Tallinn, Eesti Raamat, 1965
56. Eesti Kunsti ajalugu 2 kd. Tallinn, "Valgus", 1971
57. I. Butkovski ja R. Selevski, Kino tüna ja homme. Tallinn, ERK, 1961
58. H. Palamets, Superid, westernid ja staarid. Rajatagustest komert-filmidest. Tallinn, "Eesti Raamat", 1972.
59. I. Kosenkranius, Eesti kino minevikuradadelt. Tallinn, ERK 1964
60. R. Jurenev, Nõukogude filmi lühiajalugu. Tallinn, "Eesti Raamat", 1971.
61. V. Paas, Kui tummfilm saaris.... Tallinn, "Eesti Raamat" 1973
62. L. Laks, Fakte, kilde, võrdlusi meie kultuurilelu ailsast, tänasest, homsest. Tallinn, ERK, 1963
63. E. Schmidt, Kesk- ja kõrgema haridusega kaadri ettevalmistamisest Nõukogude Eestis. Tallinn, ERK, 1959
64. Seadus kooli ja elu sidemete tugevdamise ja haridussüsteemi edasiarendamise kohta NSV Liidus. Tallinn, ERK, 1959
65. M. G. Kroškin, Maa algab kosmoses. Tallinn, Valgus, 1967
66. I. N. Golovin, Igor Vassiljevitš Kurtšatov. Tallinn, "Valgus" 1970
67. K. Leichter, Kaasaaja muusikast. Tallinn, "Eesti Raamat", 1970
68. V. Ojakäär, Džässmuusika, Tln "Eesti Raamat" 1966
69. Eesti muusika. Tallinn, "Eesti Raamat", 1968.
70. L. G. Danke, Sergei Prokofjev. Tallinn, "Eesti Raamat", 1969.
71. G. A. Orlov, Dimitri Šostakovitš. Tallinn, "Eesti Raamat" 1971
72. Nõukogude Eesti muusika. Tallinn, ERK, 1960
73. A. Vahter ja L. Normet, Nõukogude Eesti muusikast. Tallinn, "ER" 1965